

เรา
เป็น
คน
|
รวย

เราเป็นคนรวย

พุทธทาสภิกขุ

การบรรยาย อบรมพระธรรมทูต ปี ๒๕๑๐
วันที่แสดง ๑๙ เมษายน ๒๕๑๐, ๑๗ เมษายน ๒๕๑๐
รหัส ๒๕๑๕๑๐๐๕๑๙๑๒๐, ๒๕๑๕๑๐๐๕๑๗๐๗๐
ผู้ถอดเสียง ศุภรดา มัททนะกุล, ขนิษฐา ผู้พัฒน์
ผู้ตรวจทาน ลลิตา อิทธิอมรเลิศ

ISBN 978-616-7574-87-5
พิมพ์ครั้งแรก พฤศจิกายน ๒๕๖๒
จำนวน ๑๕,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์โดย มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
พิมพ์ที่ บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

ประสงค์รับหนังสือเพื่อใช้ในงานพิธีหรือเผยแพร่ในวาระต่างๆ ติดต่อที่

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๙๓๖ ๒๙๐๐ ต่อ ๕๑๐๑

โทรสาร : ๐ ๒๙๓๖ ๒๖๘๕

อีเมล : cds@bia.or.th

Facebook : CoDhammaSpace

www.bia.or.th

ธรรมทาน กับ มรดกในหนังสือ

ที่ใครจะรู้ว่า ตอนที่มองใคร ลองแยกเล่มหนังสือ ออกดู จะเห็นว่า หนังสือนั้นเล่มหนึ่ง คือ กระดาษที่เขียนพิมพ์ กับความรู้นั้นหรือคุณธรรมที่ดี ที่ซ่อนอยู่ในหนังสือเล่มนั้น. มรดกในหนังสือ ย่อมมอบถึง มรดกของความรู้นั้นด้วย หากถามถึง มรดก มรดกทั้งมรดกของกระดาษ และ ~~เรื่อง~~ ^{งาน} ~~การ~~ ในมรดกในหนังสือหนึ่ง อยู่ที่ไหน อย่างไร.

ส่วนมรดกธรรมทาน ย่อมไม่เป็นเช่นนั้น ความรู้ นั้นให้เปล่า ที่เลี้ยว, ส่วน ^{และคือทรัพย์สิน} กระดาษหรือกระดาษพิมพ์ ที่ใส่ ความรู้นั้น มัก ต้อง ขอคืน เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่ ใ้ใส่ ให้ใส่แกวไปถวายพระที่วัด. ขอคืน เพราะคน ต้อง ใ้ไปถวาย อีกหลายครั้ง! จนกว่าจะถึงถึงที่วัด.

งานธรรมทาน มักถูกมองเป็นมรดกในหนังสือไป. ขอ จบพิจารณาแล้ว ด้วยดี ทั้งสองอย่าง, จะได้เห็นใจ กันดี! และร่วมมือกันดี.

สารบัญ

เป็นอยู่แบบคนรวย	๘
ทรัพย์สินของคนรวย	๑๑
ไวยากรณ์คนรวย	๑๕
คนรวยแจกของ	๒๑
การประหยัด	๒๗
การใช้ชีวิต	๓๑
ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีความหมายเรื่องการประหยัดซ่อนอยู่	๓๕

อยู่กลางพื้นดิน เป็นเกลอกับยุง
อาบน้ำค้างก็นอนได้ และมีการกินการอยู่
อย่างที่เรียกว่าตามแต่จะเป็นไป

...

เราจะได้อะไรจากการฝึกนี้ ผมขอตอบว่า
'เราเป็นคนรวย'

เป็นอยู่แบบคนรวย

บัดนี้วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๑๐ สำหรับพวกเรา ได้
ล่วงมาแล้วถึงเวลา ๒๑.๓๐ น. เป็นเวลาที่เรากำหนดไว้สำหรับ
การพูดจาสนทนากันด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับวันนี้จะได้พูด
เรื่อง “เราเป็นคนรวย”

วันก่อนได้พูดว่าธรรมชาติถูกต้องเป็นคนไม่มีทรัพย์สิน
สมบัติอะไร คือเป็นคนจน มีทรัพย์สินสมบัติเปรียบเหมือนนก
มีแต่ปีกสองข้างเป็นภาระเท่านั้นเอง แต่บัดนี้เราเป็นคนรวย
ขอให้ทำความเข้าใจในเรื่องนี้กันให้ดีๆ

ตั้งแต่ต้นมาจนถึงวันนี้เราฝึกการเป็นอยู่อย่างที่เราเรียกว่า
อยู่กลางพื้นดิน เป็นเกลอกับขุง อาบน้ำค้างกินนอนได้ และมี

การกินการอยู่อย่างที่เราเรียกว่าตามแต่จะเป็นไป เรื่องที่ต้องคิด
ก็มีอยู่ว่า ถ้าเราฝึกอย่างนี้เสร็จไป เราจะได้อะไรจากการฝึกนี้
ผมขอตอบว่า “เราเป็นคนรวย”

ต่อไปนี้โลกทั้งโลกจักเป็นของเราเพราะว่าเราจะ
อยู่ที่ไหนก็ได้ทั่วทั้งโลกโดยที่ไม่มีอะไรเป็นปัญหาเลย ดัง
เช่นกลางสนามเราก็อยู่ได้ เหมือนกับที่เรากำลังอยู่ การ
เป็นอยู่ในแบบนี้ เหมือนกับการพักผ่อนและยิ่งกว่าการพัก
แรม ถ้าเราอยู่อย่างนี้ได้ก็เป็นอันว่าหมดปัญหาที่ว่าเราจะ
อยู่ที่ไหนในโลกนี้ก็ได้ ไม่มีใครจะทำให้เราเกิดปัญหาใน
เรื่องที่อยู่ได้ เพราะว่าที่เช่นนี้ก็จะมีให้เราธรรมทูตในทุกหน
ทุกแห่งในโลกเป็นแน่นอน

ที่ว่าเราเป็นคนรวยอย่างไรวั้น ถ้าใครยังนึกไม่ออกก็เป็น
เพราะไม่ได้นึกถึงพระพุทธรูปที่ว่า **สนตุฎฐิ ปรม์ ธนํ** –ความ
สันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง นี่เรากำลังฝึกความสันโดษเพื่อเป็น
ผู้อยู่อย่างสันโดษ เราก็จะต้องมีทรัพย์อย่างยิ่ง เมื่อเรามีทรัพย์
อย่างยิ่งแล้วจะไม่ให้เรียกว่าเราเป็นคนรวยได้อย่างไรกัน เรา
ต้องเป็นคนรวยโดยแน่นอน เพราะว่าการฝึกทุกอย่างนี้เป็นไป
เพื่อความสันโดษ ที่อยู่อาศัยเป็นไปเพื่อความสันโดษ อาหาร

การกินเป็นไปเพื่อความสันโดษ จีวรก็เป็นไปเพื่อความสันโดษ ยาแก้โรคก็เป็นไปเพื่อความสันโดษ แม้แต่เครื่องใช้ไม้สอย เช่น หมอนไม้ โคม ผ้า เหล่านี้ก็เป็นเรื่องของความสันโดษ เมื่อเต็มไปด้วยความสันโดษก็ต้องเต็มไปด้วยทรัพย์อย่างยิ่ง ดังนั้นเราจึงต้องเป็นคนรวย

เมื่อกล่าวว่าเป็นคนรวยขึ้นมา มิขัดกันกับข้อที่กล่าวว่า ธรรมทูตต้องไม่มีทรัพย์สมบัติอะไรติดตัวเลยไปหรือ ผู้มีปัญญาจะมองเห็นได้ว่าไม่ขัดกัน คือเราไม่มีทรัพย์ในทางฝ่ายวัตถุแต่เรามีทรัพย์ในทางฝ่ายนามธรรม ข้อนี้เป็นสิ่งที่ต้องเข้าใจแจ่มแจ้งยิ่งขึ้นไปอีกเท่าตัว เพราะว่าเราจะต้องไปสอนสิ่งนี้ให้ทั่วไปทั้งโลก ถ้าโลกมีทรัพย์อย่างนี้กันแล้ว โลกนี้จะไม่มีการวิฤตการณ์ใดๆ ซึ่งเป็นความเดือดร้อนหรือเป็นทุกข์ เดียวนี้โลกทั้งโลกเต็มไปด้วยวิฤตการณ์ และเป็นการถาวร คือมีความทุกข์ร้อนเดือดร้อนเป็นการถาวร เช่นมาจากการสงคราม เป็นต้น นี้ก็เพราะว่าโลกหรือชาวโลกเหล่านั้นไม่มีทรัพย์อย่างนี้ มีทรัพย์แต่ในทางวัตถุและยังต้องการเพิ่มอีกมากมายไม่มีที่สิ้นสุด

สงครามไม่ว่าที่ไหนและเมื่อไรเป็นไปเพื่อจะป้องกัน วัตถุของตน และแสวงหาวัตถุเพิ่มเติม กะแผนการไว้อย่างยาว

ยึดไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นจึงต้องรบกัน เอาลัทธินั้นลัทธินี้ขึ้นมาอ้าง เป็นข้อบังหน้าเป็นเครื่องบังหน้า แต่เนื้อแท้นั้นก็เพื่อประโยชน์ ในทางวัตถุนั้นเอง

แต่ถ้าเป็นผู้มีทรัพย์ที่เป็นอริยทรัพย์ คือทรัพย์ในทางธรรมแล้วมันจะเป็นเช่นนี้ไม่ได้ ผู้ที่มีใจประกอบไปด้วยธรรม อิ่มเอิบไปด้วยทรัพย์อย่างยิ่งและชั้นสูงแล้ว ก็ไม่ไปมัวเมา หลงใหลในวัตถุ ตะกละตะกลามในวัตถุ มีแผนการที่จะหา รักษา ค้ำครองแต่ทรัพย์สมบัติทางวัตถุไม่มีที่สิ้นสุด จนกลายเป็นคน ยากจนไปทั้งที่มีทรัพย์สมบัติทางวัตถุมากมายมหาศาล กลายเป็นคนยากจน ก็คือไม่มีความสงบใจ ไม่มีความผาสุกใจ เป็นคนอยาก คอแห้งกระหายอยู่เสมอ แล้วยังเป็นการเบียดเบียน ตนและผู้อื่นให้เป็นทุกข์เดือดร้อนนอนไม่หลับอยู่ด้วยกันทั้งนั้น แล้วจะเรียกว่าคนรวยได้อย่างไร

สำหรับเรา เป็นคนรวยก็เพราะมีอริยทรัพย์ อย่างน้อย ก็คือความสันโดษ ที่เรากำลังฝึกกันอยู่

ทรัพย์สินของคนรวย

ที่นี้จะดูให้ละเอียดอีกต่อไป คือดูความแตกต่างตรงกันข้ามระหว่างทรัพย์สินทางวัตถุกับทรัพย์สินทางนามธรรม คือคุณธรรม ซึ่งเรียกว่าอริยทรัพย์กับทรัพย์สินที่ไม่ใช่อริยทรัพย์ สองอย่างนี้ถ้ากล่าวโดยปกติสามัญหรือโดยทั่วๆ ไปแล้วมัน เป็นซ้ำศึกแก่กัน มันอยู่ด้วยกันไม่ได้ ถ้าพอใจในอริยทรัพย์ก็จะ ขยะแขยงต่อทรัพย์สินทางวัตถุ ถ้าไปหลงไหลในทรัพย์สินทางวัตถุก็จะ เกลียดและกลัวทรัพย์สินที่เป็นอริยทรัพย์เป็นแน่นอน ดังนั้นมันจึง ต้องแยกกันเป็นธรรมดา

แต่ถ้าบุคคลมีปัญหา คือมีอริยทรัพย์เต็มที่แล้ว ทรัพย์สินทางวัตถุก็กลายเป็นของง่ายที่จะมีมา แต่เขาก็จะรับเอาไว้

แต่เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อไม่ทำความยุ่งยาก การมีทรัพย์สินเกินกว่าจำเป็นนั้นก็เป็นการเพิ่มความลำบากยุ่งยากไม่สงบ การมีมากเกินกว่าความจำเป็นนั้นเป็นบาปชนิดหนึ่ง คือทำให้ผู้อื่นขาดแคลน เป็นบาปได้โดยไม่รู้สึกรู้ตัวในข้อที่ว่าทำให้ผู้อื่นขาดแคลน ถ้าต่างคนต่างมีกันแต่พอเหมาะสมแล้วก็จะอยู่กันเป็นผาสุกไปทั้งโลกทีเดียว

ที่นี้ทรัพย์สินในทางวัตถุนั้นมันทำให้ไม่รู้จักอิมจักพอ สำหรับผู้ที่ไม่รู้จักมัน คือคนธรรมดา มีกิเลสหนาอย่าอมตะกละตะกลามทรัพย์สินทางวัตถุไม่มีอิมไม่มีพอ มันจึงเผาผลาญบุคคลนั้น และทำให้ผู้อื่นพลอยลำบากเดือดร้อนไปด้วย

ธรรมทูตในศาสนาคริสต์ยงดังที่ได้เล่าให้ฟังแล้วว่าต้องประกอบไปด้วยคุณสำคัญข้อนี้คือ ‘ความจน’ หรือความไม่มีอะไรด้วยเหมือนกัน นั่นก็หมายความว่าต้องรวดยด้วยอริยทรัพย์ คือความเสียสละ ความเห็นแก่ผู้อื่น แล้วก็เอาอริยทรัพย์นี้แหละไปแจกจ่าย ที่ว่ารับใช้พระเป็นเจ้า ไปประกาศธรรมะ ก็คือไปประกาศให้คนเห็นแก่พระเป็นเจ้า อย่าไปเห็นแก่ทรัพย์สินทางวัตถุ เรื่องกิน เรื่องกาม เรื่องเกียรติ เป็นต้น ก็จะทำให้โลกนี้ดีขึ้นได้เหมือนกัน

ถึงพวกเราพวกธรรมทูตในฝ่ายพุทธศาสนาก็ไม่ค่อยจะมีอะไรผิดแปลกแตกต่างไปจากนี้ คือจะไปสอนเรื่องความไม่เห็นแก่ตัวให้ทุกคนไม่เห็นแก่ตัว ถึงกับเลิกมีตัวเสียได้ก็ยิ่งเป็นการดี เมื่อไม่เห็นแก่ตัวแล้วก็ต้องเห็นแก่ธรรมะเป็นแน่นอน เมื่อไม่เห็นแก่โลกียทรัพย์แล้วก็ย่อมจะเห็นแก่โลกุตตรทรัพย์หรืออริยทรัพย์เป็นแน่นอน เมื่อเห็นแก่ธรรมะหรืออริยทรัพย์แล้ว ก็ไม่มีทางที่จะเบียดเบียนกันได้เลย ดังนั้นลัทธิที่ต้องการจะเผยแพร่จึงเป็นลัทธิที่ประเสริฐที่จะทำให้โลกนี้ให้อยู่เป็นผาสุกให้คนไม่ลุ่มหลงในโลกียทรัพย์ โลกียวัตถุ โลกียสุข หรือโลกียอะไรอีกมากมาย แต่ให้อยู่เหนือวิสัยแห่งโลกียะเหล่านั้น เป็นอริยะหรือเป็นโลกุตระขึ้นมาทีเดียว นั่นแหละเราเป็นคนรวยแล้วมีหน้าซำยังแจกอีกด้วย คือแจกไม่มีที่สิ้นสุดตามหน้าที่ของพระธรรมทูตที่จะต้องเอาอริยทรัพย์ไปแจกให้ไม่มีที่สิ้นสุด แล้วเราก็ต้องเป็นคนรวยจริงด้วยเสียก่อน จึงจะมีแจกไม่มีที่สิ้นสุด เพราะเหตุเช่นนี้เองเราจะต้องสนใจในสิ่งที่เราจะรวยและจะเอาไปแจกให้ถูกต้องให้เพียงพอ

คนที่ไม่เอาอะไรนั่นคือคนที่ได้ทั้งหมด

โวหารคนรวย

ทีนี้เกี่ยวกับเรื่องนี้เราจะนึกคิดกันอย่างไร ในทางโลกุตตระหรือโวหารทางโลกุตตระนั้นก็มียุ่ชัดแล้วว่า **คนที่ไม่เอาอะไรนั่นคือคนที่ได้ทั้งหมด** คนที่ไม่เอานั้นแหละจะได้ ถ้าพูดอย่างสำนวนฝ่ายคริสเตียนก็ว่า **คนที่ยอมเสียชีวิตนั่นแหละจะได้ชีวิต** ชีวิตแรกหมายถึงโลกียะ ชีวิตหลังหมายถึงโลกุตตระ จะต้องระวังดูให้ดี ๆ ว่าแม้แต่ในฝ่ายอื่นเขาก็มีหลักเกณฑ์อย่างนี้ แล้วเราจะไปมงาย คลานตัวมเตี้ยมอยู่ได้อย่างไร มันต้องมีอะไรที่เสมอกันหรือดีกว่าในสิ่งที่ป็นเนื้อหาของพระศาสนาหรือสิ่งที่ต้องเผยแผ่นั้นเอง เรื่องที่ว่าไม่เอานั้นแหละจะได้หรือคนไม่เอาเลยเป็นคนได้ทั้งหมด คนที่เอากลับ

ไม่ได้ อย่างนี้มีอยู่ด้วยกันในหลายๆ ลัทธิหรือในหลายๆ ศาสนา โดยเฉพาะในลัทธิเลาจี้อก็ยังมีสำนวนโวหารอย่างนี้มาก ในพุทธเรา ฝ่ายพุทธเราก็มีอย่างนี้ ฝ่ายคริสเตียนก็มีอย่างนี้ พอที่จะกล่าวได้ว่านี่เป็นหลักที่สูงสุด และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่ผู้มีปัญญาหรือในหมู่พระศาสนา หรือศาสนาแม้ในอันดับที่รองๆ ลงมา

มีสำนวนโวหารประจำบ้านประจำเมืองนี้อยู่อย่างหนึ่งว่า ‘ดีอยู่ที่ละ พระอยู่ที่จริง นิพพานอยู่ที่ตายเสียก่อนตาย’ หรือถ้าจะให้หมดคักต้องว่ามาตั้งแต่ต้นว่า **ความงามนั้นอยู่ที่ซากผี ความดีอยู่ที่ละ** –คือไม่เอา **พระนั้นอยู่ที่จริง นิพพานอยู่ที่ตายเสียก่อนตาย** นี่เป็นสำนวนโลกุตตระหรือเป็นสำนวนอริยะแท้

ความงามอยู่ที่ซากผี มันฝืนความรู้สึกของคนทั่วไป เข้าใจไม่ได้ ก็ยังตะกละในเรื่องของโลกียะ ผู้ที่รู้เรื่องของโลกุตตระจะมองเห็นได้ทันทีว่า ‘ซากผีมีความงาม’ เพราะว่ามันแสดงความจริง มันไม่ปิดบังความจริง มันไม่หลอกลวง มันเปิดเผย เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า ‘ของงาม’ เพราะเป็นของจริง และของมีประโยชน์ เป็นของไม่ทำให้คนหลง แต่จะทำให้คนฉลาด จะ

นำคนให้พ้นจากทุกข์ ส่วนความงามที่อยู่ที่คนเป็นๆ แต่งเนื้อ แต่งตาสวยๆ แต่งตัวสวยๆ ด้วยการตกแต่ง หรือเมคอัพมากขึ้น อย่างสมัยนี้นั้น คือ ความสกปรก ความหลอกลวง ความมายา มดเท็จ เพราะฉะนั้นจึงไม่เรียกว่างาม ไปมองเห็นว่าซากผีนี้ ประกอบไปด้วยความงาม ความจริง ความเป็นที่พึ่งได้อาศัยได้ ความมีประโยชน์ ส่วนความงามอย่างเมคอัพนั้นนั่นแหละเป็น ผียิ่งกว่าผี คือหลอกลวงยิ่งกว่าผี อันนำมาซึ่งความโง่เขลาแล้ว แหละเป็นทุกข์ที่สุดในที่สุด จึงควรเห็นว่าที่กล่าวว่าความงามอยู่ที่ ซากผีนี้เป็นการถูกต้องอย่างยิ่ง

ดีอยู่ที่ละ คือไม่เอา คนสมัยนี้ดีอยู่ที่ได้ ได้มากๆ ยิ่งดี จนถึง ‘ศาสนาได้’ เป็นศาสนากันไปเสียแล้ว แทนที่จะพูดว่า พุทธัง สรรณัง คัจฉามิ ก็พูดว่า สตางค์ สรรณัง คัจฉามิ ได้ยินกัน มากหนาหูขึ้น นี่ก็เพราะถือ ‘ลัทธิได้’ นั่นเป็นดี, ไม่ถือลัทธิที่ว่า ‘สละออกไป’ นั่นเป็นดี มันต่างกันอย่างนี้ แล้วใครจะอยู่ต่ำ สุด ใครจะอยู่สูงสุดก็ไปคิดดู

ที่นี้ **พระอยู่ที่จริง** นี่ย่าต้องพูดกันเลย ควรจะรู้จักันดีว่า พระนั้นอยู่ที่บวชจริง เรียนจริง ปฏิบัติจริง รู้จริง ได้ผลจริง แล้ว สอนสืบๆ กันไปจริงๆ ให้มันจริงอย่างนี้

ส่วน นิพพานนั้นอยู่ที่ตายแล้วก่อนตาย เดียวนี้ยังไม่ทันจะร่างกายแตกดับนี้ เราก็หมดชีวิตแล้ว หมดตัวกูแล้ว หมดตัวตนแล้ว นี่สละหมดไม่เอาอะไรเลย แม้แต่ตัวตนก็ไม่เอาไว้ ดังนั้นจึงเป็นนิพพานหรือสิ่งสูงสุด นั่นแหละคือ**ไม่มีอะไรเลย** **แต่กลับได้หมด ไม่เอาอะไรเลยกลับได้หมด** ไม่ยึดมั่นถือมั่นสิ่งใดแม้กระทั่งชีวิตว่าเป็นของตน แต่กลับได้ทั้งหมดของสิ่งที่ควรจะได้คือพระนิพพาน จึงเรียกว่าเป็นคนที่รวยที่สุด

พวกเราก็อยู่ในลักษณะอย่างนี้กันอย่างเต็มที่ และพยายามที่จะเป็นอย่างนี้ และชักจูงกันให้เป็นอย่างนี้ สรรเสริญความเป็นอย่างนี้ ไม่มีอะไรที่จะต้องเอาต้องเป็น ไม่อยากจะทำอะไร ไม่อยากจะเป็นอะไร เพราะว่าความอยากนั้นเป็นเรื่องของความโง่เขลามานแต่อวิชชา เรียกว่าตัณหา มีความอยากชนิดนี้มากเท่าไรก็ยิ่งเป็นคนจนมากขึ้นเท่านั้น คือจะกระหายจะกระวนกระวายเหมือนคนจนมากขึ้นเท่านั้น พอไม่อยาก เพราะมีปัญญาารู้สิ่งทั้งหลายทั้งปวงตามที่เป็นจริง ไม่อยากเอาอะไรเลย ก็เป็นคนมีเป็นคนมีงั่งมีขึ้นมาทันที และเป็นความมีงั่งมีที่สูงที่สุดด้วยได้แก่ พระอรหันต์ผู้หมดอุปาทานในการที่จะยึดถือสิ่งใดว่าเป็นของตน นี่คือคนที่ร่ำรวยที่สุด มีพระพุทธเจ้าเป็นจอมประธาน

ของบุคคลประเภทนี้ เราก็เป็นสาวกของท่าน มันจึงเป็นการ
แน่นอนที่ว่าเราจะต้องเดินตามอย่างไม่ขบถ ไม่ทรยศต่อท่าน
เราจะต้องเป็นคนรวยอย่างของท่าน เป็นคนรวยชนิดของท่าน
เป็นคนรวยเหมือนท่าน ซึ่งหมายถึงรวยอริยธรรม อริยทรัพย์
ดังที่กล่าวแล้ว แต่อย่างต่ำที่สุดอย่างเลวที่สุดก็จะมีสันโดษ

ความสันโดษดังที่เรากำลังฝึกกันอยู่ด้วยธุดงค์ เพื่อเป็น
อริยทรัพย์อย่างยิ่ง นี่ก็เป็นทรัพย์อย่างยิ่งด้วยเหมือนกันแม้
จะยังไม่หมดกิเลสอุปาทานเป็นพระอรหันต์ ก็ยังเรียกว่าเป็น
ทรัพย์อย่างยิ่ง ยิ่งถ้าได้หมดกิเลส หมดอุปาทานมีความเป็นพระ
อรหันต์แล้วก็เป็นทรัพย์สูงสุด ทั้งอย่างยิ่งและทั้งสูงสุดก็คือ **เป็น
ยอดสุดของคนรวย** ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แหละคือ
คำอธิบายที่ว่า เราเป็นคนรวยอย่างไร

มหาเศรษฐีฝ่ายโลกียทรัพย์มีแต่กักตุนสะสม
มหาเศรษฐีฝ่ายโลกุตตรทรัพย์มีแต่แจกจ่าย

คนรวยแจกของ

เมื่อเราเป็นคนรวย เราก็ภาคภูมิใจที่จะไปแจกของ ถ้าเราไม่เป็นคนรวย เราก็ว่าเหวใจไม่รู้เอาอะไรไปแจก ที่เอาไปแจกก็คือของลมๆ แล้งๆ ตามประสาคนจนไม่มีอะไรแล้วจะเผยอหึงจะเป็นผู้แจกกับเขาด้วย ถ้าจะเป็นผู้แจกกับเขาสักทีก็จะต้องมีอะไรที่ดีๆ ที่ควรแจกและให้มากพอกัน

ดังนั้นเราไม่ต้องไปสนใจกับเรื่องโลกีย์ทรัพย์ โลกีย์-ธรรมหรือวัตถุ เพราะมันมีเพื่อเต็มโลก ทำโลกให้ยุ่งยากเต็มที่แล้ว เราก็สนใจในสิ่งที่ตรงกันข้ามคืออริยทรัพย์ โลกุตตรทรัพย์ โลกุตตรธรรม ซึ่งเป็นของบริสุทธิ์แท้จริงไม่ทำอันตรายใคร ยิ่งมีมากเท่าไรก็ยิ่งเป็นการดีที่สุดเท่านั้น เพราะฉะนั้นขอได้โปรดสนใจในวิธีที่จะนำมาซึ่งอริยทรัพย์ที่จะพอกพูนอริยทรัพย์ อย่าง

เช่น อานาปานสติภาวนา นี่เป็นต้น เพื่อจะพอกพูนอริยทรัพย์ ให้ทวีมากขึ้นตามลำดับให้สูงขึ้นตามลำดับ แล้วก็จะไปแจก ได้จริง

เดี๋ยวนี้เราเป็นคนสันโดษแล้วเป็นอย่างน้อย เราก็ต้อง เป็นคนรวยในระดับหนึ่ง และเมื่อเราประสบผลสำเร็จในเรื่อง ของอานาปานสติภาวนา เป็นต้น เราก็เป็นคนรวยถึงที่สุด เป็น สิ่งที่เราหวังอยู่ในอนาคต พยายามกระทำให้อยู่ในวิสัยในความ เป็นไปได้สำหรับเรา และมั่นใจว่าเราจักต้องได้ เราจึงมั่นใจว่า เราเป็นคนรวยแล้ว และจะเป็นคนรวยต่อไปจนถึงที่สุด เป็น คนรวยในสิ่งที่จะแจกเท่าไรก็ไม่รู้จักหมดจักสิ้น จะแจก จะจ่าย จะหวาน จะโปรยเท่าไรก็ไม่รู้จักหมดสิ้น แถมกลับจะทำให้มีมาก ยิ่งขึ้นในโลกนี้ นี่แหละคือความประหลาดของอริยทรัพย์ ยิ่ง ให้อะไรยิ่งมีมาก ยิ่งให้อะไรยิ่งมีมาก ยิ่งใช้ยิ่งมีมาก ยิ่งไม่รู้จักหมดจักสิ้น เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เป็นสิ่งที่น่าแสวงหา เป็นสิ่งที่น่าจะมี และใช้ ให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ก็จะไม่เสียทีที่ได้เกิดมา เป็นมนุษย์และพบพระพุทธศาสนา แล้วยังทำตนจะเป็นผู้จ่าย ผู้แจก หวานโปรยทำนองเดียวกันกับพระศาสดา ในฐานะที่เป็น สาวกผู้ซื้อสัตย์สุจริตอย่างยิ่งต่อพระองค์ เป็นทาสที่จงรักภักดี

อย่างไม่มีอะไรเปรียบเทียบได้ สมตามที่เราทุกๆ รูปมีความตั้งใจไว้ใน
เจตนารมณ์ของกิจการธรรมทูตตั้งที่กล่าวมาแล้วนั้นทุกประการ
หวังว่าพวกเราจะได้นึกถึงข้อนี้กันไว้บ้าง เพื่อเป็นเครื่องจูงใจ
หรือกระตุ้นใจให้เราผลิตเพลินสนุกสนานในหน้าที่ของเรา

ถ้าจะพูดอย่างสำนวนคริสเตียนว่าต้องเป็นคนจน หมด
ไม่มีอะไรเลย ก็ดูจะว่าแห้ว สู้เป็นคนรวยไม่ได้ ดังนั้นจึงเลือกเอา
ข้างความเป็นคนรวย โดยยอมสละทรัพย์สินฝ่ายโลกียะให้หมดให้
สิ้นเชิง ถึงกับว่าเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัวในทางฝ่ายโลกียะ แล้ว
ก็เป็นมหาเศรษฐีในฝ่ายโลกุตระหรืออริยะะ แล้วแต่จะเรียก
ด้วยกันจงทุกคนเถิด

เป็นมหาเศรษฐีมีอริยทรัพย์ไว้สำหรับแจกผู้อื่นโดยทุก
วิถีทาง มหาเศรษฐีฝ่ายโลกียทรัพย์มีแต่กักตุนสะสม มหา
เศรษฐีฝ่ายโลกุตระทรัพย์มีแต่แจกจ่าย เพราะความแจกจ่าย
นั่นเองจึงได้เป็นมหาเศรษฐียิ่งๆ ขึ้นไป ร่ำรวยและสมบูรณ์ด้วย
คุณธรรมอย่างสูงสุด ไม่มีอะไรจะเปรียบเทียบได้ จึงเป็นยิ่งกว่ามหา
เศรษฐีจนไม่มีคำจะเรียก จะเรียกได้ด้วยคำสั้นๆ คำเดียวว่าเป็น
‘มนุษย์ที่เต็ม’ ตรงกันข้ามกับ ‘มนุษย์ที่พร่อง’ หรือกลวง เรา
ได้เป็นคนเต็มก็พอแล้ว ดังนั้นจึงหวังว่าเราทุกคนซึ่งอ้างตนเป็น

พระธรรมทูตนี้จะเป็นทูตที่ร่ำรวยด้วยธรรมแล้วก็จำแนกแจก
จ่ายธรรม ถือตะเกียงที่สว่างส่องให้ทั่วโลก คือแจกจ่ายแสงสว่าง
อันเป็นสิ่งซึ่งไม่รู้จักหมดจักสิ้น เหมือนกับโคมที่มีแสงสว่างส่อง
ไปในที่ที่แสงอาทิตย์ส่องไม่ถึงด้วยกันจงทุกๆ รูปเกิด สิ่งต่างๆ
ก็จะเป็นไปในทางที่ไม่ต้องเสียใจทีหลัง ไม่มีอะไรที่จะตำหนิ
ติเตียนกันที่ตรงไหน มีแต่จะเป็นที่อนุโมทนาสาธุการทั้งของ
เทวดาและมนุษย์ เป็นพุทธบุตร เป็นธรรมบุตร เป็นสังฆบุตร
เป็นอะไรในทำนองนี้ อย่างไม่มีอะไรที่จะเปรียบปาน คุ่มค่ากัน
แล้วที่เกี่ยวกับการเสียสละทุกอย่างทุกประการเพื่อปฏิบัติหน้าที่
อันนี้

เวลาของเรากำหนดไว้อย่างนี้จึงขอยุติเฉพาะคราวนี้.

ยิ่งให้ยิ่งมีมาก ยิ่งใช้ยิ่งมีมาก ยิ่งไม่รู้จักรักหมดจักสิ้น
เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เป็นสิ่งที่น่าแสวงหา

ถ้าปราศจากการประหยัดแล้ว
ไม่ใช่การเป็นอยู่ของภิกษุเลย

การประหยัด

วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๐ สำหรับพวกเราได้ล่วงมาถึง เวลา ๕.๐๐ น. แล้ว เราจะได้เริ่มการอบรมของเราด้วยการพูดจา เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างต่อไป สำหรับวันนี้ ผมอยากจะพูดเรื่อง “การประหยัด” ในฐานะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรจะทบทวนความเข้าใจ เกี่ยวกับคุณสมบัติสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยทุกๆ ไปกัน อีกครั้งหนึ่ง

คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดก็คือ คุณธรรม ที่มีอยู่จริงในตัว ของตัว คือตัวธรรมะแท้ ที่ประพฤติได้ที่มีอยู่จริงในตัวของเรา เราเรียกว่าคุณธรรม การมีความรู้เกี่ยวกับพระศาสนาที่แจ่มแจ้ง

แตกฉานพอสมควร นี่ก็อย่างหนึ่งต่างหากจากคุณธรรม เพราะคุณธรรมหมายถึงความดี ความงาม ความละ ความเชื่อ ละกิเลสได้ ความรู้หมายถึงแต่ความรู้ ที่นี้ยังจะต้องมีปฏิภาณ ซึ่งภาษาไทยธรรมดาเรียกว่าไหวพริบ ถ้าขาดปฏิภาณก็ยากที่จะทำให้คุณธรรมหรือความรู้ของเราเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นเต็มที่ได้ สิ่งนี้เรียกว่า บุคลิกภาพ คุณจะเป็นที่รวมของสิ่งทั้งสามนี้

ที่นี้ก็มาถึงคุณสมบัติที่เป็นสื่อ คือความรู้ทางภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวกับ นี้อย่างหนึ่งในฐานะที่เป็นสื่อ

ที่นี้ก็มืองค์ประกอบสำคัญที่เนื้อที่ตัวเรา เช่น ความเสียสละด้วยความจงรักภักดี ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าอย่างแท้จริง ซึ่งจะเรียกว่า ความเสียสละ

ที่นี้ก็มาถึง ความอดกลั้นอดทน ซึ่งคุณเราจะมีกันน้อยอยู่มากจนต้องฝึกฝนเพิ่มเติม ให้เป็นผู้อดกลั้นอดทนเข้มแข็ง ทนได้ในทุกกรณีที่มีความทุกข์ยากลำบากจะเกิดขึ้น ดังนั้นมันจึงเนื่องกันไปถึงความมีพละทานมัยดี ร่างกายดี สมบูรณ์ดีด้วย และก็เนื่องไปถึงคุณธรรมที่เนื่องกัน เช่น ความสุขุมรอบคอบ ที่จะทำให้สิ่งต่างๆ ผสมผสานกันดี

แต่แล้วในที่สุดผมก็อยากจะพูดถึงการประหยัด ซึ่งพวกเราก็มีอยู่น้อย มีคุณธรรมข้อนี้ก็น้อย ด้วยอีกข้อหนึ่ง หลายคนอาจจะมองเห็นไปว่าการประหยัดหรือเศรษฐกิจ นี่มันจะเกี่ยวข้องกับอะไรกันกับพวกพระ หรือการเผยแผ่ธรรมะ นั่นก็เพราะว่าเขารู้จักความหมายของการประหยัดนั้นน้อยเกินไปที่จริงการประหยัดหรือที่เรียกกันสมัยนี้ว่าเศรษฐกิจ มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ดูเหมือนเราจะได้ยินหนาหูมากที่สุดเรื่องคำว่า การทหารและการเศรษฐกิจ การทหารคือการสู้รบ เศรษฐกิจคือกำลังที่จะใช้ในเรื่องนั้น พวกเราก็เป็นนักรบหรือการสู้รบ เช่น คำว่า *ธัมมโยโย* ที่มีอยู่ในที่ต่างๆ เคลื่อนไปหมดในอรรถกถา ธรรมบทก็มีตั้งหลายครั้งหลายหน เพราะว่าการทำลายกิเลส นั้นเป็นการสู้รบอย่างยิ่ง ยิ่งกว่าการสู้รบตามธรรมดาของคน ธรรมดาสมัยนี้เสียอีก คนสมัยนี้เขาสู้รบกันใหญ่โตคล้ายกับจะทำโลกให้ล่มสลาย การสู้รบนั้นก็ยังไม่มากเท่าการสู้รบของภิกษุในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการสูงกว่า ยากกว่า ประเสริฐกว่า ดีกว่า อะไรก็กว่าไปทั้งนั้น ซึ่งพระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า **ชนะตนดีกว่าชนะอย่างอื่นหมด** ดังนั้นภิกษุก็คือนักรบชนิดหนึ่งที

เดียว

ที่นี้การสู้รบก็ต้องมีกำลัง นี่คือการประหัตหรือ
เศรษฐกิจ เราประหัตตั้งแต่กินน้อย ใช้น้อย กินของชาวบ้าน
น้อยเท่าที่จำเป็น มีวัตถุประสงค์น้อย แต่เพียงไตรจีวรกับบาตร
มีทรัพย์สินสมบัติเพียงเท่านี้ จนถึงกับพระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า
‘เหมือนกับนกมีสมบัติแต่ปีกสองข้างเท่านั้นก็พอแล้ว’ การเป็น
อยู่ของภิกษุถ้าถูกต้องตามธรรมตามวินัยแล้วเป็นการประหัต
อย่างยิ่ง ซึ่งไปสอบไล่ดูทุกหัวข้อธรรมะและสิกขาบท ดังนั้นจึง
เป็นอันกล่าวได้ทีหนึ่งว่า **ถ้าปราศจากการประหัตแล้ว ไม่ใช่
การเป็นอยู่ของภิกษุเลย**

สิ่งฟุ่มเฟือยมีอยู่มากในการเป็นอยู่ของภิกษุสมัยนี้ นั่น
คือการไม่ประหัตและการทำให้ไม่เป็นภิกษุในทางพระพุทธ-
ศาสนา เรื่องอันเนื่องกันกับปัจจัยสี่ คือ เครื่องนุ่งห่ม อาหารการ
กิน ที่อยู่อาศัย และยาแก้โรค สิ่งประการนี้ ยังไม่ค่อยจะเป็นไป
ในลักษณะที่ประหัต

การใช้จิ๋ว

สำหรับเรื่องจิ๋ว นั้น ขอได้นึกถึงสูตรหนึ่งในมัชฌิมนิกาย หรือในวินัยปิฎก ที่พูดถึงเรื่องพระอานนท์เผยแผ่พระพุทธศาสนาสำเร็จประโยชน์อย่างยิ่งครั้งหนึ่ง คือการทำให้พระเจ้าแผ่นดินที่สำคัญองค์หนึ่ง ชื่อ **พระเจ้าอุเทน** กลายเป็นผู้นับถือพุทธศาสนาได้อย่างน่าประหลาด เพราะว่าเป็นผู้ดูร้าย เป็นผู้มีวัตถุนิยมจัด หรืออะไรทำนองนั้น แต่แล้วก็มากลายเป็นผู้นับถือพุทธศาสนาอย่างสูงสุด เป็นผู้อุปถัมภ์พระพุทธศาสนาอย่างสูงสุดไปได้ แล้วจะว่าไม่น่าอัศจรรย์อย่างไร

และข้อความที่พระอานนท์พูดกับพระราชาองค์นี้ที่สำคัญที่สุดคือเรื่อง การประหยัด เริ่มต้นด้วยเรื่องการถวายจิ๋ว

พระอานนท์ท่านบอกว่า “มันมีอยู่แล้ว ไม่ต้องการจะให้เป็นความเหลือเฟือ”

พระเจ้าแผ่นดินนั้นเลยถามว่าใช้จีวรอย่างไร? พระอานนท์ก็บอกว่า “ใช้ด้วยความระมัดระวังที่สุด อย่างที่วินัยก็บัญญัติให้พวกเรากระทำกันอยู่”

ทีนี้ถ้าจีวรมันขาด มันเก่าเข้า มันก็เริ่มจะชำรุดหรือขาดจะทำอย่างไร? พระอานนท์ก็ว่า “เย็บปะเหมือนที่พระพุทธองค์ทรงอนุญาตบริขาร คือกล่องเข็มและด้าย”

ถ้าเย็บปะหนักเข้า มันก็เต็มไปด้วยแผลปะแล้วจะทำอย่างไร? พระอานนท์ท่านว่า “ตามเป็นสองชั้นคือเอาสองชั้นมาทาบกันเข้าก็พอจะใช้ไปได้อีก”

พระราชาถามว่าแม้ตามสองชั้นแล้วก็ยังเปื่อย แล้วจะทำอย่างไร? พระอานนท์ก็บอกว่า “เอามาพับทบกันเข้าเป็นผ้าปูนอนยาวๆ”

ถ้าเป็นผ้าปูนอนก็ไม่ไหว เพราะมันกะรุงกะริงแล้วจะทำอย่างไร? “เอามาพับทบซ้อนกันเข้าเป็นผ้าปูนั่ง”

ถ้าผ้าปูนั่งนั้นเปื่อยกะรุงกะริงไปแล้วจะทำอย่างไร? “ก็เอามาทบกันเข้าเป็นผ้าเช็ดเท้า”

ถ้าเป็นผ้าเช็ดเท้า มันก็กระจายกระจาย ยุ่ยุ่ไปหมดแล้ว
จะทำอย่างไร? “ก็เอามาเผาไฟ เอาขี้เถ้าผสมกันกับมูลโคฉาบ
ฝากุฏิซึ่งทำด้วยดินให้เป็นของใหม่ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง”

คำพูดทั้งหมด ในที่สุดก็เป็นเหตุให้พระราชาองค์นั้น
ยกมือท่วมหัว นี่ใช้ภาษาไทยเราดีกว่า ก็กลายเป็นพุทธบริษัท
ไปทันที

การทำลายกิเลสนั้นเป็นการสู้รบอย่างยิ่ง

ทุกสิกขาบทมีความหมายเรื่องการประหัตชอนอยู่

นี่คือเรื่องที่จะต้องนึกต้องคิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่า ‘ประหัต’ ทีนี้เรามองดูที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติสิกขาบทและธรรมะ

สิกขาบทเกี่ยวกับเรื่อง**บาตร** ประหัตอย่างไร เพื่อนสหพรหมจารีทั้งหลายก็ย่อมจะรู้ดี เพราะเราท่องปาฏิโมกข์ปิดตัวรรคกันอยู่บ่อยๆ จะต้องใช้บาตรกันถึงวาระสุดท้ายอย่างไร

สิกขาบทสังฆาติเสสเกี่ยวกับเรื่องขอ คนขี้ขอคือคนไม่ประหัต สร้างกุญฺใหญ่เกินกว่าขนาด ๑๒ คืบ ๗ คืบอะไรทำนองนั้นถูกปรับถึงอาบัติสังฆาติเสส ซึ่งรองจากอาบัติปาราชิก คนไม่ประหัตต้องอาบัติถึงขนาดนี้ก็สมน้ำหน้าแล้ว ยังมีสิกขา

บทอื่นๆ อีกเป็นอันมาก ในทำนองเดียวกันนี้ นอกจากประหยัด
สิ่งของแล้ว ยังประหยัดเวลา ประหยัดสิ่งต่างๆ อีกมากมาย นั้น
ในทางวินัย

ที่นี้ในทางธรรม ที่เป็นหลักธรรมก็ยังคงทรงส่งเสริม
การประหยัดนี้เป็นอย่างยิ่ง มีธรรมะหลายข้อที่สนับสนุนการ
ประหยัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ ‘การรู้จักประมาณในการ
บริโภควัตถุปัจจัยทั้งสี่’ ธรรมะทุกข้อมีความหมายแห่งการ
ประหยัดซ่อนอยู่ในนั้น เพราะว่าการทำให้ไม่มีกิเลส ไม่มีความ
ทุกข์ ให้มีความสบายนั้นมันเป็นการประหยัดชีวิต ฉะนั้นเรา
รู้จักความหมายของการประหยัดให้ลึกซึ่งถึงกับที่จะเรียกว่าการ
ประหยัดชีวิต ก็เป็นอันว่าเรารู้จักพระพุทธศาสนาดี

ขอให้เพื่อนสพรหมจารีทั้งหลายมองสิ่งที่เรียกว่า
ประหยัดลงไปให้ลึกซึ่งถึงขนาดนี้ ถ้าท่านประหยัดบุหรืสัก
เดือนหนึ่ง ท่านก็จะซื้อตำรับตำราได้หลายเล่ม ถ้าท่านประหยัด
ยาสีฟันดี ๆ สบู่ดี ๆ ออกไปเสียสักเดือนหนึ่ง ท่านก็จะซื้อตำรับ
ตำราเกี่ยวกับอานาปานสติได้อย่างเพียงพอ ทั้งภาษาต่าง
ประเทศและภาษาไทย นี่ลองคิดดูเถิดว่าการประหยัดนี้มัน
เป็นปัญหาเนื่องเฉพาะกันกับเรา ผู้จะปฏิบัติธรรมะและเผยแผ่

พระพุทธศาสนาไม่น้อยเพียงไร

ที่นี้อีกทางหนึ่ง มองดูกันให้กว้างออกไปว่า เรากำลัง
ทำความหมดเปลืองให้แก่เศรษฐกิจของประเทศชาติและ
ประชาชนอย่างไร ดูง่าย ๆ ตรงที่ว่า เราใช้จ่ายอะไรไปในทางที่
ไม่จำเป็น เราก็ทำลายเศรษฐกิจของประชาชนหรือประเทศชาติ
หรือแม้ที่สุดแต่เราปล่อยหรือยอมให้ประชาชน ทายกทายิกา
ทำอะไรลงไปที่เกี่ยวข้องกับศาสนา แต่แล้วไม่ได้รับผลคุ้มกัน หรือ
พอกัน ก็เรียกว่าเราเป็นผู้ทำลายเศรษฐกิจของประชาชนหรือ
ประเทศชาติอย่างไร ถ้าทุก ๆ สิ่งมันเป็นไปในทำนองนี้ก็แปล
ว่าทั้งภิกษุและทั้งทายกทายิกาช่วยกันทำลายเศรษฐกิจของ
ประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง ผิดพระพุทธประสงค์โดยสิ้นเชิง
และอย่างร้ายกาจที่สุด ผลก็ต้องถูกปรับให้ตกนรก ไม่มีทางอื่น
เพราะมันเป็นการกระทำที่ร้ายกาจเกินไป

ดังนั้น เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ก็พอจะทำให้เห็นความ
สำคัญของสิ่งที่เรียกว่าประหัต เตียวนี้เรากำลังฝึกเรื่องการ
ประหัตอย่างไรก็ขอให้มองดูเองเถิด เราใช้บริวารเพียงเท่านี้
ในลักษณะเช่นนี้ แทนที่จะใช้ไฟฉาย ขอให้ใช้คอมที่เรียกว่า
ตะเกียงสำหรับภิกษุ ซึ่งมีมาแล้วตั้งแต่บูรพาจารย์ อาจารย์

ของอาจารย์ อาจารย์ของอาจารย์ ถอยหลังขึ้นไป ไม่ทราบได้ ว่าตั้งแต่ครั้งไหนท่านใช้ตะเกียงอย่างนี้กันทั้งนั้น แทนที่จะใช้ไฟฉายซึ่งมันแพง ในบางกรณีที่ต้องใช้ไฟฉายก็เป็นการสมควรอยู่ แต่ในบางกรณีหรือทั่วไป ละเว้นเสียได้เราก็ละเว้นเสีย เพื่อความประหยัด

เรื่องเสื้อเรื่องหมอน อยากจะเล่าให้ฟังว่ามีเรื่องน่าหัวเราะ เมื่อมีการอบรมลูกเสือ ชั้นผู้บังคับบัญชา นายหมู่ซึ่งล้วนแต่เป็นครูทั้งนั้นที่นี่ ต้องขนเสื้อขนหมอน ต้องหีบหีบมามากมายเป็นภูเขาเลากา ทุกเซ็นเตอร์มีกระจกส่องหน้ามีหิวมีอะไรต่างๆ ดูแล้วน่าเวทนา แล้วจะอบรมลูกเสือให้มีสปีริตอย่างไรกัน เดียวนี้เรามีเท่านั้น มีหมอนไม้ มีผ้าพอรองนอนได้ติดตัวมาได้ไม่ต้องรบกวนใครไม่ต้องหีบหีบที่ไหน นี่เราก็เป็นลูกเสือที่ดีกว่าลูกเสือชนิดนั้น เพราะการประหยัดของเรา ความอดกลั้นอดทนของเรา ที่ช่วยให้ทำการประหยัดได้

ภิกษุมิชื่อว่าธรรมบุตร เหมือนชื่อค่ายลูกเสือนี้ซึ่งผมเป็นผู้ตั้งให้เอง พวกธรรมบุตรถ้าไม่ประหยัดแล้วก็สูญเสียความเป็นธรรมบุตร ซึ่งเป็นบุตรของพระธรรมหรือของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นไปในลักษณะประหยัด

การมีมากเกินไปกว่าความจำเป็น
นั้นเป็นบาปชนิดหนึ่ง

E-Book

YouTube

สมาชิกรายปี

คนที่ไม่เอาอะไรนั้น
คือคนที่ได้ทั้งหมด

BA

ธรรมะใกล้มือ

ISBN 978-616-7574-87-5

สมทบการผลิต ๑๐ บาท